

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETO SANDAROS ĮSTATYMO NR. I-430 2, 5, 6, 10, 14,
18, 19, 20, 26, 31, 32, 33 IR 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 7 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO
NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP NR. TAP-21-717(2), TAIS NR. 21-22240(3))

2021-07-12 Nr. NV-1628

Vilnius

Projekto rengėjas: Finansų ministerija.

Projekto tikslas: siekiama patikslinti Biudžeto sandaros įstatymą, kad būtų sudarytos sąlygos užtikrinti Konstitucijos nuostatų laikymąsi, įgyvendinti Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas dėl programų ir fondų, finansuojamų iš anksto teisės aktuose nustatyta mokesčių ir kitų pajamų dalimi, taip pat suderinti nuostatas su Strateginio valdymo įstatymu.

Dabartinė situacija:

Konstitucinis Teismas nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ ir Lietuvos Respublikos Seimo valdyba sprendimu, pasiūlė Vyriausybei parengti Konstitucinio Teismo nutarimui įgyvendinti reikalingų teisės aktų projektus.

Valstybės kontrolė valstybinio audito ataskaitoje pateikė Vyriausybei rekomendaciją peržiūrėti programas, fondus ir įstaigas, finansuojamus iš anksto teisės aktuose nustatyta mokesčių ir kitų pajamų dalimi, įvertinti jų taikymo tikslingumą bei apimtį ir maksimaliai apriboti tokių programų, fondų ir įstaigų skaičių, užtikrinant, kad fiksuotas finansavimas taikomas tik tada, kai jis yra vienintelis objektyviai pagrįstas finansavimo būdas. Valstybės kontrolė valstybinio audito ataskaitoje pateikė Vyriausybei rekomendaciją – inicijuoti teisės aktų pakeitimus, nusprendus, kokius finansinius rodiklius ir kiek jų privalo patvirtinti Seimas.

Finansų ministerija, įgyvendindama pirmiau nurodytus pasiūlymus ir rekomendacijas, parengė ir teikia Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo projektą.

Projekto esmė: įgyvendinant Konstitucinio Teismo nutarimą ir Valstybės kontrolės rekomendacijas siūloma:

- Atsisakyti nuostatų, susijusių su finansavimo šaltiniu – konkrečia valstybės biudžeto arba savivaldybės biudžeto pajamų dalimi, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme, Vyriausybės nutarime ar savivaldybės tarybos sprendime (pavyzdžiui, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis ir 9 straipsnio 3 dalis prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai – priėmus minėto įstatymo pakeitimą jame neliks specialių šios programos finansavimą reglamentuojančių nuostatų, kuriose nurodyta valstybės biudžeto pajamų dalies panaudojimo apimtis ir paskirtis). Siūloma naujai nustatyti, kad programa gali būti finansuojama iš valstybės biudžeto arba savivaldybės biudžeto asignavimų (asignavimus sudarytų valstybės biudžeto arba savivaldybės biudžeto pajamų dalis, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme, Vyriausybės nutarime ar savivaldybės tarybos sprendime, biudžetinių įstaigų pajamos, ir kitos valstybės biudžeto lėšos, įskaitant Europos Sąjungos finansinės paramos ir kitos gaunamos tarptautinės finansinės paramos lėšas, ir (arba) savivaldybių biudžetų lėšas) ir kitų teisėtai gautų lėšų, tačiau programų, finansuojamų iš anksto teisės aktuose nustatyta mokesčių, privalomų įmokų ir rinkliavų dalimi, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme, Vyriausybės nutarime ar savivaldybės tarybos sprendime, nepanaudoti asignavimai nebebus paliekami asignavimų valdytojams ir jiems pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms, t. y. nebus perkeliama į kitus biudžetinius metus,

o programai vykdyti būtinos visos lėšos turės būti suplanuotos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.

- Programų, finansuojamų iš biudžetinių įstaigų pajamų, kurių tikslinė paskirtis nustatyta ir ES teisės aktuose (pavyzdžiui, Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymas), nepanaudoti asignavimai ir toliau būtų paliekami asignavimų valdytojams ir jiems pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms, perkeliama į kitus biudžetinius metus ir galėtų būti naudojami viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas. Tokių pajamų dalis, kaip ir iki šiol, būtų tvirtinama atskirame Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo priede.

Igyvendinant valstybės kontrolės rekomendacijas, siūloma:

- Atsisakyti Seimui tvirtinti asignavimus turtui įsigyti, kaip atskirą finansinį rodiklį, t. y. Seimas tvirtintų bendrą asignavimų sumą ir iš jų asignavimus darbo užmokesčiui; nustatyti, kad asignavimai darbo užmokesčiui yra maksimalūs ir gali būti naudojami tik su darbo užmokesčiu susijusioms išlaidoms ir darbdavių socialinei paramai finansuoti, o ne skirti kitoms ar turto įsigijimo išlaidoms apmokėti, kaip buvo iki šiol; nustatyti, kad sutaupyti asignavimai iš tęstinės veiklos naudojami investicijų projektams, finansuojamiems iš tęstinės veiklos lėšų.
- Nustatyti, kad sutaupyti asignavimai iš tęstinės veiklos naudojami investicijų projektams, finansuojamiems iš tęstinės veiklos lėšų. Visi investicijų projektai, kurie buvo atrinkti į Valstybės investicijų programą iki 2020 m. gruodžio 31 d., būtų įgyvendinami asignavimų valdytojų strateginiuose veiklos planuose kaip tęstiniai investicijų projektai iki jų užbaigimo. Taip pat siūloma nustatyti, kad nesant įsiskolinimų ir investicijų projektų, kurie gali būti finansuojami iš tęstinės veiklos lėšų, nepanaudota asignavimų iš tęstinės veiklos, išskyrus asignavimus darbo užmokesčiui, suma gali būti naudojama ir pažangos priemonėms finansuoti.

Siekiant suderinti teisinį reguliavimą su Strateginio valdymo įstatymo nuostatomis, siūloma:

- Patikslinti Biudžeto sandaros įstatymą atsižvelgiant į tai, kad Strateginio valdymo įstatyme nustatyta, jog valstybės biudžeto lėšas už atitinkamų funkcijų atlikimą gali gauti tam tikri subjektai (strateginio valdymo sistemos dalyviai), kurių sąrašas tvirtinamas Vyriausybės nutarimu;
- Nustatyti, kad pažangos lėšos, kurios, vadovaujantis Strateginio valdymo įstatymu, gali būti skirtos tik Nacionaliniame pažangos plane nustatytiems strateginiams tikslams ir pažangos uždaviniais įgyvendinti, asignavimų valdytojų būtų naudojamos tik pažangos priemonėms ir projektams, kuriais įgyvendinamos pažangos priemonės, įgyvendinti;
- Įtvirtinti nuostatas dėl pažangos lėšų perskirstymo ir nustatyti, kad Vyriausybė turėtų teisę perskirstyti pažangos lėšas tarp asignavimų valdytojų, t. y. tarp vienoje arba keliuose skirtingose valstybės veiklos srityse veikiančių asignavimų valdytojų;
- Siekiant užtikrinti tinkamą strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarką, atsižvelgiant į Seimo Audito komiteto 2018-03-28 posėdyje pateiktą pasiūlymą paankstinti tam tikrų metų savivaldybių biudžetų rengimo ir tvirtinimo terminus. Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad savivaldybių tarybos biudžetus patvirtina iki sausio 31 d., jeigu Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas laiku nepatvirtinamas, – per vieną mėnesį nuo valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymo patvirtinimo.

Taip pat, atsižvelgiant į taikomą praktiką biudžeto vykdymo srityje, nustatomą Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymuose, ir siekiant Biudžeto sandaros įstatymo nuostatų aiškumo, siūloma padaryti tam tikrus techninio pobūdžio pakeitimus.

Derinimas: Projektas buvo derintas su ministerijomis ir Lietuvos savivaldybių asociacijai. Taip pat darbo tvarka (susitikimo metu) Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimai buvo aptarti su Valstybės kontrole. Dėl gautų pastabų ir pasiūlymų vertinimo pridedama derinimo pažyma.

Pažymėtina, kad Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė po pakartotinio projekto vertinimo pateikė pastabų ir pasiūlymų.

Atitiktis Vyriausybės programai: projektas Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada: siūloma projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Tautvydas Brazdžiūnas